

Sprawozdanie z działalności Rady do Spraw Repatriacji za okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r.

Rada do Spraw Repatriacji jest organem opiniodawczo-doradczym Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji. Do jej zadań należy:

1. zgłaszanie propozycji w zakresie usprawnienia organizacji procesu repatriacji;
2. zajmowanie stanowiska wobec projektów aktów prawnych w zakresie repatriacji;
3. wyrażanie, na wniosek Pełnomocnika, opinii we wszystkich sprawach z zakresu repatriacji.

Rada składa się z pięciu członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji spośród osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem w zakresie repatriacji.

Aktualny skład Rady do Spraw Repatriacji przedstawia się następująco: Przewodnicząca – Pani Aleksandra Ślusarek, członkowie: Pani Antonina Grabowska, Pan Robert Wyszyński, Pan Maciej Rusek i Pan Bartosz Wieliński.

W 2025 r. odbyło się 9 posiedzeń Rady do Spraw Repatriacji, w tym 6 posiedzeń w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie (w dniach: 23.01.2025 r. 26.02.2025 r., 28.04.2025 r. 27.06.2025 r. , 21.07.2025 r. , 25.09.2025 r. , 16.10.2025 r.) oraz 2 posiedzenia w Ośrodku Adaptacyjnym dla Repatriantów w Pułtusku (w dniach: 17.03.2025 r. i 15.12.2025 r.).

W trzech posiedzeniach Rady (styczeń, marzec, październik 2025 r.) uczestniczył Pełnomocnik Rządu do Spraw Repatriacji – Pan Maciej Duszczyk, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. W posiedzeniu, które odbyło się 15 grudnia 2025 r. uczestniczyła Pani Magdalena Roguska, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji – powołana z dniem 5 grudnia 2025 r. na stanowisko Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji. Pani Minister Magdalena Roguska brała również udział w posiedzeniu Rady w dniu 15 października 2025 r.

Działania, które realizowała Rada w 2025 r., związane były przede wszystkim ze zgłaszaniem propozycji usprawniających proces repatriacji i propozycji obszarów zmian ustawy o repatriacji.

Na posiedzeniach Rady omawiano m.in. kwestie dotyczące:

- najważniejszych zmian, zawartych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw, a także etapów prac legislacyjnych nad ww. ustawą (ustawa została uchwalona w dniu 25 czerwca 2025 r. (Dz. U. poz. 921)) i weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2025 r., z wyjątkiem przepisów dotyczących wypłaty pomocy finansowej dla repatriantów, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.;
- zrealizowania w nowelizacji ustawy o repatriacji części uprzednio zgłaszanych postulatów Rady do Spraw Repatriacji, w szczególności: podniesienia limitów wydatków na realizację zadań z zakresu repatriacji na kolejne lata; wypłaty pomocy jednorazowej pomocy finansowej przez Pełnomocnika, a nie przez starostów, co usprawni proces przekazywania repatriantom środków finansowych; przywrócenia przesłanki deportacyjnej, jako warunku uzyskania wizy krajowej w celu repatriacji;
- konieczności przedstawienia rekomendacji dla rodziców dzieci i młodzieży, którzy planują przyjazd do Polski w ramach repatriacji dot. rozpoczęcia nauki języka polskiego jeszcze przed przyjazdem do Polski; dokument ten ma służyć uniknięciu problemów z jakimi obecnie mierzą się nauczyciele oraz dzieci i młodzież przyjeżdżający do Polski w ramach repatriacji;
- dostępu do procedury repatriacyjnej dla nieposiadających polskiego pochodzenia wdów i wdowców po osobach uprawnionych do repatriacji;

- analizy treści uchwał przygotowanych przez Radę do Spraw Repatriacji, w sprawie dalszej poprawy sytuacji repatriacyjnej;
- stopnia realizacji dotychczasowych postulatów Rady do Spraw Repatriacji dotyczących zmian w ustawie o repatriacji, wyrażonych w uchwałach Rady podjętych w poprzednich okresach sprawozdawczych;
- zgłaszanych przez repatriantów problemów: czasu oczekiwania na zaproszenie do ośrodka adaptacyjnego, zwiększenia wysokości pomocy finansowej ze środków budżetu państwa przyznawanej na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych repatrianta w formie dopłaty do kosztów nabycia lokalu mieszkalnego;
- wysokości otrzymywanych emerytur dla dotychczasowych obywateli Ukrainy i Białorusi, którzy nabyli obywatelstwo polskie w drodze repatriacji;
- pierwszeństwa w repatriacji osób represjonowanych;
- rozszerzenia tzw. rodzinnej ścieżki repatriacji o dalszych krewnych;
- ujednoczenia wysokości dotacji przyznawanej gminom, w przypadku podejmowania uchwał imiennych i nieimiennych;
- umożliwienia wojewodom odmowy zawarcia porozumienia z gminą, która oferuje kandydatom na repatriantów lokal o zdecydowanie obniżonym standardzie;
- konieczności stworzenia podstawowego opracowania dla repatriantów poszukujących mieszkań w Polsce, z myślą o pomocy repatriantom chcącym zakupić mieszkanie lub dom na rynku pierwotnym bądź wtórnym; potrzeby poszerzenia wiedzy repatriantów dot. różnic między spółdzielnią a wspólnotą mieszkaniową, dodatków mieszkaniowych, zasad odpłatności za eksploatację lokali mieszkalnych oraz kosztów usług agencji mieszkaniowych.

Omawiano także zgłoszone przez repatriantów, przebywających w Ośrodku Adaptacyjnym dla Repatriantów w Pułtuskach, postulaty usprawnienia procesu repatriacji. Dotyczyły one m.in. przekazywania informacji na temat przygotowywania się do wyjazdu na stałe i konieczności zgromadzenia niezbędnych dokumentów, w tym: aktów stanu cywilnego orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność, dokumentów potwierdzających uprawnienia emerytalne, wykształcenie, dokumentacji medycznej. Postulaty dotyczyły także: wydłużenia okresu uprawniającego do korzystania ze świadczeń medycznych, finansowanego z budżetu państwa w przypadku osób niepełnosprawnych oraz emerytów, dostosowania pobytu w Ośrodku Adaptacyjnym dla Repatriantów do okresów nauki małoletnich dzieci w szkole oraz wydłużenia pobytu dla osób podejmujących staże w miejscu tymczasowego zamieszkania (tzn. w Ośrodku Adaptacyjnym); podnoszono także sprawę nostryfikacji dyplomów dla repatriantów, w tym możliwości bezpłatnej nostryfikacji dyplomów.

W związku ze zgłaszanymi zagadnieniami Rada podjęła dyskusję nad koniecznością stworzenia podstawowego opracowania dla repatriantów, roboczo nazwanego *Instrukcja Przed wyjazdem do Polski* – stanowiącego swoiste kompendium dot. dokumentów (np. dyplomy ukończenia szkół, kursów, studiów; akty urodzenia, małżeństwa; potwierdzenie wydania praw jazdy; karty szczepień dzieci; świadectwa szkolne dzieci; zaświadczenia o ostatnim okresie zatrudnienia) jakie należy przygotować przed przyjazdem do Polski, niezbędnych do załatwienia formalności w urzędach po osiedleniu się w Polsce.

Ponadto podczas posiedzeń Rady poddano analizie obszary potencjalnych dalszych zmian ustawy o repatriacji, wskazując jako najistotniejsze do rozważenia następujące tematy: automatyzm nabywania obywatelstwa polskiego z chwilą przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej, zasadność nabywania obywatelstwa polskiego w trybie repatriacji przez osoby posiadające zezwolenie na pobyt stały na terytorium RP, kwestie uprawnień emerytalnych repatriantów pochodzących z państw, z którymi Polska podpisała umowy o zabezpieczeniu społecznym (m.in. Białoruś, Ukraina), rozważenie wprowadzenia dla ww.

repatriantów świadczenia wyrównawczego do wysokości emerytury minimalnej; umożliwienie uzyskania wizy krajowej w celu repatriacji przez wdowy i wdowców, którzy byli małżonkami osób uprawnionych do repatriacji, a sami nie posiadają polskiego pochodzenia; umożliwienie przyjazdu w ramach repatriacji na zaproszenie posiadających obywatelstwo polskie rodziców; zmiany w zasadach przyznawania tzw. pomocy remontowej oraz pomocy na aktywizację zawodową repatriantów; wprowadzenie znajomości języka polskiego jako przesłanki do nabycia obywatelstwa polskiego w trybie repatriacji.

Na bieżąco omawiano informacje dotyczące organizacji naborów do ośrodków, przekazywane podczas posiedzeń Rady przez przedstawicieli Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA, bieżącej działalności ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów i realizowanych przez nie kolejnych turnusów, jak również współpracy ośrodków z jednostkami samorządu terytorialnego. Analizowano także zasady oczekiwania na przyznanie miejsc w ośrodkach adaptacyjnych dla repatriantów.

Inne zagadnienia poruszane podczas posiedzeń Rady:

- przyczyny odmów kandydatów na repatriantów, w przypadku zakwalifikowania do przyznania miejsca w ośrodku adaptacyjnego dla repatriantów;
- usprawnienie komunikacji pomiędzy kandydatami na repatriantów i repatriantami a placówkami konsularnymi za granicą;
- nauka języka polskiego po przyjeździe do Polski;
- wzrost kosztów osiedlenia się w Polsce, jako jedna z przyczyn zmniejszenia zainteresowania repatriacją;
- kwestia małżonków repatriantów, którzy przybywają do Polski wybierając drogę legalizacji pobytu na podstawie zezwolenia na pobyt stały, nieprzyjmujących obywatelstwa polskiego;
- odpowiedzialność gmin, które zapewniają lokal mieszkalny kandydatowi na repatrianta za stan techniczny lokalu;
- integracja repatriantów;
- kosztowność poszczególnych ścieżek repatriacji;
- bieżące problemy zgłaszane Radzie przez repatriantów;
- analiza przebiegu procesu repatriacji i ograniczenia wpływające na jego skuteczność;
- konieczność wypracowania rozwiązań, które znacznie przyspieszą repatriację oczekujących na nią osób;
- podjęcie szerszej dyskusji dotyczącej polityki państwa w zakresie repatriacji.

Rada wizytowała również ośrodki adaptacyjne (17.03.2025 r., 15.12.2025 r.), gdzie m.in. odbywały się bezpośrednie spotkania z przybyłymi do Polski repatriantami, umożliwiając im przedstawienie swoich doświadczeń, sugestii, czy zgłoszenie trudności, jakie napotkali po przybyciu do Polski.

Ponadto, w swoich działaniach Rada do Spraw Repatriacji starała się propagować wiedzę i świadomość społeczną na temat repatriacji.